

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת עקב

דבקות בה'

תוכן

א' - דבקות בחכמים - 1 | ב' - דבקות המחשבה - 3 | ג' - דבקות לנצח - 6

אפשרי בעליל! "וכי אפשר לאדם להידבק בשכינה?"
כיצד אפשר לקיים ציווי שכזה?

על כך עונים חז"ל (ספרי מט) ומסבירים את הענין כך.
איך נדבקים בשכינה מבחינה פיזית? "הידבק בחכמים
ובתלמידיהם". זהו האופן לקיים את מצות "וּבֹ תִדְבֶקְךָ".

דיבור מעורר תמיהה

והנה, במבט ראשון נראה כי יש בפירוש הזה סטייה
מהמכוון של הפסוק, כמין 'דרש' שאינו פשוטו של מקרא.
התורה אומרת לנו בפירוש שיש לנו מצוה להידבק בה',
ובאים חז"ל ומפרשים את הפסוק בצורה שונה לחלוטין
- שהכוונה להידבק בחכמים, וכי קירבה גיאוגרפית גרידא
לחכמים, לבני ישיבה, היא קיום של מצות "וּבֹ תִדְבֶקְךָ".
הכיצד?

כדי לבאר את הענין הזה אני רוצה לצטט יסוד חשוב
שכתוב בספר הכוזרי (מאמר ד אות ג). הכוזרי, בעוסקו
בענין זה, מציין נקודה שנראית כתמוהה. בפרשת כי תבא,
התורה מתארת כיצד חקלאי יהודי מביא את ביכורי
אדמתו לבית המקדש ומגיש אותם לכהן, ומכריז: "הַגְדִּי
הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ" (דברים כו, ג).

אלא שלכאורה יש כאן צורת דיבור מעוררת תמיהה -
כך מעיר הכוזרי. מדובר הרי בחקלאי שומר תורה ומצוות;
מדוע אפוא הוא מתאר את הקב"ה כ"ה' אֱלֹהֶיךָ"?! זה
נשמע כאילו ה' אינו קשור לחקלאי, וכי הוא רק אלקיו של
הכהן. איזה מין ביטוי הוא זה?

שלי ושלך

כעין זה מוצאים אנו אצל שאול המלך, שדיבר אל
שמואל הנביא (שמואל א' טו, טו) ואמר: "וַיֹּאמֶר שְׂאוּל
מֵעַמְלֵקִי הַבְּיָאוֹם, אֲנִי קָמַל הָעָם עַל מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבְּקָר

א' - דבקות בחכמים

דבקות המחשבה

בפרשת השבוע מוצאים אנו מצוה יסודית, מצות עשה
דאורייתא: "וּבֹ תִדְבֶקְךָ" (דברים י, כ). והנה, אם ננסה לפרש
את המצוה "להידבק" בהשי"ת בלשון מושאלת, אנחנו
מבינים מיד שהכוונה היא לדבקות המחשבה; יש מצוה
לחשוב על ה'.

מי שחושב על ה' תמיד - יראת ה', אהבת ה', ענייני
תורה, אמונה, לשם שמים - משיג בזה מידה של קירבה
לה'. ולכן זהו בוודאי פירוש אמיתי של המילים "וּבֹ
תִדְבֶקְךָ".

כמובן שנדרשת לזה התרגלות רבה, כי דברים טובים,
הישגים גדולים, אינם באים בקלות - אבל זוהי חובה
המוטלת על כל אחד ואחד מאיתנו. המצוה של "וּבֹ
תִדְבֶקְךָ" מחייבת את היהודי לפתח דפוס חשיבה שבו הוא
דבק בה' באמצעות הכרה תמידית בה'.

דבקות מוחשית

אם ישאר זמן, הייתי רוצה לדבר באריכות על הנושא
הזה - כיצד להשיג את הדבקות הזו, כיצד להפוך לאדם
שדבק בה' בדעתו. אבל קודם כל אני רוצה לומר שפירוש
זה במושג "דבקות" - דבקות המחשבה - הוא הפירוש
היותר מופשט במצוה זו. אך עד כמה שמעלה זו היא
גדולה ועצומה, הרי שלא די בה. כי החכמים באו ואמרו
לנו שיש קיום יותר מוחשי למצוה זו. חכמינו מלמדים
אותנו ש"וּבֹ תִדְבֶקְךָ" פירושו לדבוק בה' במובן הפיזי.

כמובן שאנחנו נרתעים מיד לנוכח רעיון שכזה; להיות
קרובים אל ה' במובן הפיזי? הלא דבר כזה הוא בלתי

אין כאן אפוא משחק מילים, פירוש מפולפל או דחוק של כוונת התורה באומרה את המילים "וְבוֹ תִדְבָּק", אלא קיום אמיתי של מצות התורה. "וְבוֹ תִדְבָּק" - הידבק בחכמים ובתלמידיהם.

לאמיתו של דבר, היסוד הזה הוא גדול כל כך, עד שבמידה מסוימת, הקירבה לחכמים היא גדולה עוד יותר מהלימוד מהם. לכן, כשהציגו את אלישע הנביא ואת הייחוס שלו - כשבאו להסביר מי הוא האיש הזה, כתוב בפסוק "פֹּה אֶלְיָשָׁע בֶּן שָׁפָט אֲשֶׁר יָצַק מִים עַל יְדֵי אֱלֹהֵי" (מלכים ב' ג', יא), ודורשים חז"ל (ברכות ז, ב): 'למד' לא נאמר אלא 'יצק'. הפירוש הפשוט הוא שאלישע היה נוכח במקום בשעה שאלוהו היה צריך לשטוף את ידיו, ואלישע לקח ספל מים ושפך אותם על ידי רבו. כך אלישע מוצג.

הפירוש הפשוט

יש כאן אמירה מדהימה, וכמעט בלתי ניתנת להבנה. הם היו יכולים לומר: "פה אלישע אשר למד מאליהו" - לאליהו היתה ישיבה של בני נביאים, והוא הדריך ולימד את אלישע בדרכי הנבואה. הוא לימד אותו הכל. אבל זה לא מוזכר כלל. כל סודות התורה, דרכי ה', וכל שאר הדברים שנלמדו שם בישיבת הנבואה הגדולה, אף דבר אחד מכל אלו אינו מוזכר. הענין היחיד שראוי להזכירו הוא שאלישע יצק מים על ידיו של אליהו הנביא. מכאן אנו למדים, כך אומרת הגמרא, ש"גדולה שימושה יותר מלימודה" - לשמש את החכם, להיות בקירבת מקום אליו, חשוב עוד יותר מהלימוד ממנו.

אנא מכם - אל תתחילו עם הסברים מלומדים ש"שימוש" פירושו לימוד מעמיק. זה נכון, ואנחנו לא באים לשלול זאת - אבל הפשטות של הגמרא היא כמו שכתוב שם - להיות קרובים לחכם מבחינה פיזית! הקירבה הפיזית לאליהו היתה זכות כל כך גדולה, וכמוה כקירבה להשי"ת, אפילו יותר מהקירבה שמשגיגים על ידי לימוד התורה.

כמובן שיש עוד הרבה דברים שאפשר להרוויח מדרך חיים כזו. אין ספק שאדם שמשמש תלמידי חכמים זוכה להשתנות בעקבות כך, אבל לא זהו הנושא כעת. בחינת הדבקות שאנחנו מדברים עליה כעת אינה קשורה למעלה כזו או אחרת שנקבל מהם, ואינה קשורה למה שאנחנו לומדים מהם, אלא אנחנו דבקים בתלמידי חכמים משום שהם מייצגים את הקב"ה. הקירבה הפיזית לחכמים היא האופן להשיג את המידה הרבה ביותר של קירבה פיזית לה' שניתן להשיג בעולם הזה.

לְמַעַן זָבַח לַה' אֱלֹהֶיךָ - שוב הביטוי הזה, "אֱלֹהֶיךָ". הרי ה' הוא אלקי שאול גם כן! מודע הוא מכנה אותו "אֱלֹהֶיךָ" - כביכול הוא רק אלקיו של שמואל?

מסביר הכוזרי, שהכוונה היא כפשוטה. הקב"ה מכונה "אלקיו" של הכהן ו"אלקיו" של שמואל, כי השכינה שורה על הכהן והנביא יותר מעל כל אדם אחר. ככל שהאדם הוא קרוב יותר אל השי"ת, כך השכינה נמצאת איתו יותר. ולכן, האיש שיש לו הכרה יותר ברורה בה', האיש שעוסק בתורה והולך בדרכי הבורא, הרי שהקב"ה קרוב אליו באופן מיוחד - פירוש, קירבה פיזית, כביכול. זו הסיבה שכאשר מדברים עם אדם גדול, מתייחסים אל ה' כ"ה" אֱלֹהֶיךָ".

אז למרות שבוודאי שהקב"ה הוא "ה' אֱלֹהֶיךָ", עם זאת אסור לנו להתעלם מהאמת היסודית הזו, שהוא "אֱלֹהֶיךָ" - אלקיו של הכהן, של הנביא, עוד יותר, כי הוא נמצא איתו והוא קרוב אליו באופן מיוחד.

לגשת אל השכינה

עלינו להקדיש יותר מרגע כמימריה כדי להתבונן במה ששמענו כעת, כי ברגע זה הכוזרי נתן לנו יהלום; הוא לימד אותנו מבט חדש לחלוטין שצריך להיות לנו כאשר אנחנו מתקרבים לחכמים. נניח והיית מתקרב לאדם גדול; כדוגמא נבחר את האדמו"ר מסאטמר זצ"ל שהלך לעולמו לאחרונה. אם אי מי היה מתקרב אליו, היה עליו להרגיש שהוא מתקרב לה'!

לא מדובר רק בצורה לכבד אותו עקב היותו אדם גדול, או עקב העובדה שיש לו השפעה על מספר עצום של יהודים. גם זה נכון, אבל יש כאן דבר שהוא הרבה מעבר לכך - השי"ת נמצא עם האיש הזה הרבה יותר מכפי שהוא נמצא איתך. ולכן, ככל שאתה מתקרב אליו, אתה ניגש אל השכינה. כך צריכים להרגיש כשמתקרבים לאדם גדול.

שמא תאמר: "השכינה? השכינה באמת שורה עליו?!" בוודאי זהו משל בלבד! אך לא! אנחנו לומדים כעת שהשכינה באמת שורה על חכמי התורה.

התנערי מעפר קומי

כמובן שכדי לקנות את ההרגשה הזו, נדרשים אנו לחנך את עצמנו. צריך להשתחרר מהאבק ומאדי הבניין שממלאים את הרחוב, ולהתחיל להסתכל על תלמידי החכמים לאור התורה הקדושה. ובכלל זה היא ההרגשה שכאשר אנחנו באים לפני החכם, אנחנו באמת ניגשים אל השי"ת.

החותן הנחשק

צריך להבין שאנחנו לא מדברים כאן על איזה אידיאל תיאורטי, משהו שאולי יום אחד, כשתהיה צדיק וקדוש, אז תתחיל לשקול את הענין. אנחנו מדברים כעת על פירוש פרקטי למצוה של התורה, וזה אומר שכל יהודי מחויב בזה. ולכן הגמרא לא משאירה את הנושא הזה כדבר מופשט, אלא מונה דוגמאות מעשיות וברורות כיצד מקיימים את המצוה הזו הלכה למעשה.

לדוגמא - יהודי מחפש שידוך. "לעולם ישא אדם בת תלמיד חכם" (פסחים מט, א). חז"ל מורים לאדם לנסות למצוא אשה שהיא בת תלמיד חכם, לא בגלל שהיא אשה חשובה - היא עדיין ילדה קטנה - אלא משום שכך אתה תזכה להתחבר לאביה. אחרת, מתי תזכה להיכנס לביתו של התלמיד חכם הזה ולשבת על יד שולחנו? לכן עליך להפוך לחתנו! זה אמנם לא כל כך קל, אבל צריך לנסות; צריך לעשות מאמץ לישא בת תלמיד חכם.

כמובן שלא תהיה זו מחמאה עבודה אם תאמר לה שאתה מתחתן איתה בגלל אביה, אבל זו האמת. יש סיבות נוספות - יתכן והיא עצמה 'מציאה' לא קטנה - אבל אחת הסיבות החשובות היא, שבכך אתה מתחבר לאביה, ובכך אתה נדבק בשכינה.

החתן הנחשק

יש עוד דרך להידבק בחכמים ובתלמידיהם: "ישיא בתו לתלמיד חכם" - יהודי שרוצה לחבר לעצמו תלמידי חכמים, יכול להשיא את בתו לתלמיד חכם, לאברך כולל טוב. מעתה, חתנך יגיע לביתך, ותוכל לשהות במחיצתו לעתים קרובות. אתה תדבר איתו, תאכל איתו, ובכך אתה מקיים את מצות התורה להידבק בה'.

נראה להוסיף - כעת אני מוסיף על הגמרא מילים משל עצמי - שגם האשה בעצמה צריכה להשתדל כמיטב יכולתה להינשא לתלמיד חכם. אם היא יכולה לעשות זאת, זהו דבר נפלא, כי כך היא תזכה להנות מחברתו של תלמיד חכם כל ימי חייה.

עלינו לשים לב שכל האמור אינו עצה טובה בעלמא - למרות שזה באמת עצה טובה - אלא ציווי. אנחנו מצווים לעשות כל שביכולתנו להתקרב לתלמידי חכמים, ולחפש הזדמנויות "להתחבר עמהם בכל מיני חיבור" (רמב"ם פ"ו מהלכות דעות ה"ב) - ללכת איתם, לשאול אותם שאלות, לשבת איתם - להיות קרובים אליהם כמה שרק אפשר.

השולחן הנחשק

אפילו לאכול יחד איתם. כך כותב הרמב"ם: "ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים". אתה רואה תלמיד חכם

שיושב באיזה מקום, בחתונה או בסעודת פדיון הבן - הנה נקרתה בפניך הזדמנות פז. אם יש לידו מקום פנוי - תחטוף אותו! תחטוף את ההזדמנות! גם אם אתה לא מעוניין להיות כאן כעת; אתה לא מכיר את בעל השמחה, אבל תנהג כאילו אתה שייך לכאן, כדי שתוכל לשבת על יד התלמיד חכם למשך מספר דקות, ובכך לקיים את המצוה.

יש דרך נוספת, אותה מונה הרמב"ם: "לעשות פרקמטיא לתלמיד חכם" - לעשות איתם עסקים. אם יש לתלמיד חכם חנות - תיקח עליה חסות. תיכנס לחנות שלו. תחפש כל הזדמנות להתחבר עם החכמים, גם במסגרת העסקים. תנסה לספק סחורה לחנות שלו. תנסה לקנות ממנו סחורה.

עליך לעשות כל מה שתוכל כדי להתחבר לחכמים. איני יכול להגזים בחשיבותו של היסוד הזה - קירבה פיזית לחכמים. עצם ההתחברות עם החכמים היא מעלה עצומה, כי זהו אופן להתקרב לקב"ה.

ב' - דבקות המחשבה

משב"ק לרגע

והנה, כל זה טוב ויפה - זה מצוין - כי פירושו של דבר הוא שלכל אחד ואחד מאיתנו יש הזדמנויות. כמובן שלמי שמתגורר במקום של בני תורה, בקריה של ישיבה, המשימה הזו קלה יותר, אבל למעשה ההזדמנויות הללו קיימות בכל מקום, פחות או יותר. ואין ספק שצריך לחטוף אותן. אל תחששו להטריח את התלמיד חכם. אל תחששו שמא אתם מפריעים לו.

ניקח לדוגמא את הרב מסיגעט. אגב, מדובר באיש יקר ביותר. אני מכיר אותו אישית - הוא איש יקר ביותר. מדובר באדם עסוק; הוא לומד יומם וליל, והוא גם עסוק בלהשיב על שאלות. אבל בכל זאת, מכיון שאתה מעוניין לקיים את המצוה של "וּבֹוֹ תִדְבַּק", אתה אומר לו: "שמעתי שיחה מהרב מילר, ולכן אני רוצה להתקרב אל הרב".

"אין לי הרבה זמן", הוא מגיב.

"אולי אפשר לשאת עבור הרב את הטלית ותפילין לבית המדרש?" אתה שואל.

"אין צורך", הוא יענה. "אני מסתדר מצוין".

אבל אתה מתחנן אליו: "אנא, רבי'ה, עשה לי טובה. אני רוצה לשאת את הטלית והתפילין של כבודו".

להיות לעזר

הצלחת. כעת אתה פוסע מאחוריו ברחוב. מה אתה משיג בזה? אתה עושה דבר גדול מאוד עבור עצמך. אמנם איני נמנה על עדת החסידים, אבל אני אומר לכם - מי שיזכה לשאת את הטלית והתפילין שלו, מתקרב על ידי זה להשי"ת. אין כל ספק בכך.

בחרתי דוגמא אחת. ברוך ה', יש לנו תלמידי חכמים! יש לנו ראשי ישיבות! יש לנו בני ישיבה, אברכי כוללים יוצאים מן הכלל! תמצאו דרכים להתקרב אליהם. אמנם אין להם זמן לשוחח איתכם, אבל אם תמצאו דרך להיות להם לעזר, הרי שבזה אתם משמשים תלמידי חכמים. כדאי לכם להסתובב בקירבת מקום אליהם.

עליכם לדעת שזהו הישג אדיר, ולכן אל תחשוש להוות מעמסה עבורם. אם הם יגרשו אותך, שיגרשו! אך עכ"פ אתה מצידך תעשה כמיטב יכולתך להתקרב אליהם, כי בכך אתה מתקרב לקב"ה.

אבל כעת אנחנו רוצים לשוחח אודות ענין אחר - דרך נוספת לקיים "ובו תִּדְבָּק", דרך שהיא בעלת חשיבות גדולה ביותר. אכן, אין כוונתי למעט כי-הוא-זה מחשיבותה של המעלה שבה עסקנו עד כה. אינני בא להקטין מעלה זו של חיבור לתלמידי חכמים בכל מיני חיבור על ידי השוואה בין הדברים. אך עם זאת ישנה דרך חיים נוספת להשיג קירבה לקב"ה, דרך שהיא פוריה מאוד, ונגישה עוד יותר מהדרך הקודמת. וזה מחזיר אותנו למה שהזכרנו בתחילת דברינו, שדבקות בה' באמצעות הדעת, באמצעות המחשבות, הינה הדרך לקיום המירבי של מצוה זו.

מהלך חדש

בספר חובות הלבבות, לאחר שמסיים את שער היחוד, שהוא השער שבו הוא פותח את ספרו - מתחיל שער הבחינה, השער שבו אנו בוחנים את העולם שמסביבנו. והוא כותב שם חידוש גדול, נקודה שהיא חשובה עבור הנושא שלנו. החובות הלבבות כותב שההתבוננות בעולם שמסביבנו היא הדרך המובחרת ביותר להגיע להכרה מוחשית בהשי"ת, ולחבר את עצמנו אליו.

והנה, אם זה מה שהחובות הלבבות כותב - והוא מכיר את הנושא - עלינו לשים לב לדברים. הוא כותב ש"ברור מציאותו", כלומר כאשר האדם מברר לעצמו במחשבותיו את מציאות ה', היא הדרך המובטחת ביותר. אתה רוצה להרגיש שה' נמצא קרוב אליך, ממש על ידך? אתה רוצה להיות קרוב אליו? הדרכים שהזכרנו עד כה הם נפלאים, ובוודאי שמקיימים בכך את מצות "ובו תִּדְבָּק" - אבל

החובות הלבבות אומר שדרך זו - לראות את נוכחות ה' בעולם שסביבנו, זו הדרך להתקדם ולהתעלות. כי מי שהוא ער למציאות ה' בכל מקום שבו הוא נמצא, מי שרואה אותו בכל מקום שאליו הוא הולך, הרי שהוא קרוב אליו. עלינו להזדרז אפוא ולקחת על עצמנו את משימת החיים הזו - להביט סביבנו ולראות סימנים של הקב"ה בכל מקום אליו נפנה. בכל מקום אליו נפנה!

ילד של ניסים

לדוגמא - אתה הולך ברחוב ורואה אמא שהולכת, ובנה הקטן משתרך אחריה. ילד קטן, בן שנתיים, הולך לו ברחוב. אז במקום להתעלם מהענין כליל, אתה יכול אולי לחשוב: "רגע, אני זוכר שהרב מילר אמר משהו על כך שעלינו לנצל את כל מה שאנחנו רואים כדי להתקרב עוד ועוד לה'. אולי הוא התכוון לזה?" אז אתה מתחיל לחשוב: "איפה הילד הזה היה לפני שלוש שנים?" התשובה היא, שהוא היה באוקיינוס האטלנטי. מבחינה כימית, זו האמת הפשוטה. הרי רוב רובו מורכב ממים. 80% מגופו מורכב ממים, וה-20% הנותרים הם אוויר ומעט אדמה.

איך זה יתכן? איך יתכן שמים, מעט אוויר ומעט אדמה, חברו יחד כדי ליצור גוף של בן אדם? ילד קטן הוא בריאה מושלמת. יש לו אוזניים ועיניים ופה. יש לו שיניים. יש לו רגליים. יש לו שרירים. הוא מקפץ מעלה-מטה. הלב שלו פועם. יש לו כליות. יש לו הכל. כיצד נוצר מנגנון מורכב כל כך ממים ואוויר בלבד?

התשובה היא שאף אחד לא מבין את זה! הם אומרים כל מיני מילים מלומדות, מונחים מדעיים, אבל הם לא יכולים להסביר את זה. כיצד יוכלו להסביר זאת? זהו נס. אז כשאתה מביט בילד קטן, אתה רואה את יד ה' בעולם. הענין הזה הוא כל כך מורכב, שכל מי שחושב עליו בצורה מעמיקה, רואה את יד ה'! הוכחה זו בלבד מספיקה כדי להיכנס למכללות ולהפגין בפומבי: "שוטים שבעולם! איך נוצר אדם?! האם זה היה בלי כוונה?! הרי צריך להיות מטורף כדי לטעון טענה כזו".

הלכה למעשה

תבינו - מה שאני אומר כעת זה הלכה למעשה; אני נותן לכם כעת שיעורי בית. לא מספיק לשמוע אותי אומר את הדברים, ואז לחזור הביתה ולשכוח מהכל. צריך לעשות את זה בפועל. מחר בבוקר, כשאתם הולכים ברחוב ורואים את אחד השכנים - לדוגמא, אדם בן 35 - תסתכלו עליו ותחשבו: "איפה היה האיש הזה לפני 36 שנה?" התשובה היא, שהוא היה בחנות של הירקן, בתוך סלסלת ירקות. אמו אכלה תפוחי אדמה ועוד כל מיני

כפאוהו פרסיים

אז מה קרה? לאחר, נניח, אלפי דורות - כאשר במשך כל אותם דורות, הממשלה כמובן האכילה בכפייה את הציבור כולו, כדי שאנשים לא ימותו ברעב; אחרי הכל, לא ניתן היה לסמוך על האינסטינקטים שלא היו קיימים; בכל יום היו מסתובבים שוטרים שתחבו לאנשים צינורות אל תוך הגרון, והכריחו אותם לאכול. ובינתיים, בעוד הממשלה מכריחה אותם לאכול, הם המשיכו להוליד ילדים. גם זה במקרה. ואגב, לטענתם - גם תחושת האהבה הטבעית מאם לבנה התפתחה אף היא באופן אקראי, במשך אלפי דורות, כך שבינתיים האמהות כמובן שנאו את התינוקות שלהן. כן, כך זה היה בתחילת הדרך - כל האמהות שנאו את התינוקות שלהן. למה שיאהבו אותם? אבל בינתיים, כל אותן אמהות שנאו את התינוקות שלהן נכחדו מהעולם, והאמהות שבמקרה אהבו את התינוקות, הן אלו ששרדו. ובמקרה, ממש במקרה, האם הזו שאהבה את התינוק שלה, היא גם זו שבמקרה פיתחה תחושת רעב שאותתה לה שהגיע הזמן להחליף את החומרים בגוף.

וראו זה פלא - האשה הזו פגשה איש, שגם הוא היה מאותו הזן; אחרת, זה לא היה עובד. היא היתה מהזן הזה וכך גם הוא - וככה הם שרדו!

ובכן, כל זה טוב עבור השוטים, אבל עבורנו יש לזה משמעות אחת ויחידה: יד ה'. ולכן כשאנחנו רואים אדם רעב שנכנס לחנות וקונה מזון, עלינו לעצור ולהביט בו בתדהמה. לא יאומן! מה קורה כאן? מנין הגיעה לו החכמה להרגיש באופן אוטומטי את הצורך למלא מחדש את אספקת המזון לגופו? האם מישוהו סיפר לו על כך? האם נדלקה אצלו איזו נורה? אולי יש לו פעמון אזהרה כלשהו? או שמא מד המורה על רמה נמוכה של אספקת מזון? לא, הוא מרגיש את זה.

אפרסק טרי לעומת עגבניה רקובה

אני רוצה להוסיף עוד נקודה. איך זה שהילד הקטן הזה אוהב אפרסקים? למה הוא לא אוהב לאכול אדמה? או אולי מזון מקולקל. כיצד יתכן שכל מזון מקולקל ומצחין, מעורר אצלו תחושת גועל ודחיה? אדם רעב שמוצא מאכל מקולקל - מדוע הוא אינו נמשך אליו, ואומר: "אה! איזה גישמאק! איזה ריח נפלא של חלב חמוץ! ריח טוב ומקולקל!" - מדוע שלא יזלול את זה ברעבתנות?

מה גורם לבני אדם להתרחק ממאכלים מקולקלים? משום שקיים בהם אינסטינקט שמאותת להם שזה מסוכן עבורם. האם זו היתה תאונה? מאמיני האבולוציה אומרים

דברים, וכך יצא היצור הנפלא הזה, עם מוח ועיניים. זהו נס. הוא עשוי מתפוחי אדמה! מאיפה מגיעים בני אדם? רק ממה שההורים שלהם אכלו. האם אתם יכולים לקחת תפוחי אדמה, בננות, חלב ובשר, ולייצר מהם בן אדם? ניסי ניסים!

ולכן, מי שרוצה להיות קרוב לה', מי שחפץ להצליח בעבודת הבחינה, עליו לחנך את עיניו להסתכל על העולם בצורה כזו. כל בן אדם שאנחנו רואים - עלינו להביט בו ולהתפעל ממעשה ידיו של השי"ת. ולא מספיק לעשות כך פעם אחת. בכל פעם שיוצאים אל הרחוב, צריך לעשות שימוש בשכל שנתן לנו הקב"ה, ולאט לאט, מתחיל האדם להכיר בהשי"ת בתוך הבריאה.

אך אל לנו לעצור כאן. הבה נחשוב עוד קצת. אותו ילד קטן ברחוב - נניח שכעת הוא אוכל אפרסק. אם ובנה יוצאים יחד מהסופרמרקט עם שקית אפרסקים, והיא מושיטה לבנה אפרסק אחד.

אתה מתחיל לחשוב: "איך זה שהילד נהיה רעב?" נניח ואתה נוסע בכביש בינעירוני והדלק הולך ואוזל. אתה ממשיך בנסיעה עד שאתה נתקע באמצע הכביש. כולם צופרים! אבל אתה תקוע! כעת אתה נאלץ לצאת מהרכב ולחפש טלפון.

אבולוציה של הרעב

לעומת זאת, אצל הילד הקטן הזה, כשגופו זקוק לדלק, הוא מאותת למוח שהחומרים הולכים ואוזלים, והאיתות הזה דוחף אותו לחפש מזון ולהחליף את החומרים. "אמא, אפשר בבקשה אפרסק אחד?" הוא מבקש. זהו נס!

בפעם הבאה שתהיו רעבים, תחשבו על הנקודה הזו. מדוע אני רעב? האם זו תאונה? תיכנסו למכללות ותשאלו את מאמיני האבולוציה: "כיצד קרה הדבר הזה, שכל היצורים החיים חשים תחושת רעב בשעה שגופם זקוק למזון?"

אני אגיד לכם מה הם אומרים על כך. קראתי את הספרים שלהם, ולכן אני יודע. הם טוענים כך: פעם, אכן לא היתה קיימת תחושת רעב. מדוע שתהיה תחושה כזו? אז איך זה קרה? הבה נתפוס את מאמיני האבולוציה על המילה, ופירוש הדבר הוא, שמתחילה היו בני אדם וכן בעלי חיים, נניח, שהיו מביטים על מזון באדישות ובחוסר ענין. למרות שגופם היה זקוק בדחיפות למזון - הם לא חשו כל תחושת רעב. היו גם כאלו שעל אף שהם היו זקוקים לקלוריות, עצם מראה המזון גרם להם לבחילות; הם לא היו מסוגלים לראות את זה! היו כל מיני סוגי אנשים שהתפתחו במקרה.

המעצב האינסופי? אתם, יותר מכל האחרים, אתם שהלכתם לאוניברסיטה ולמדתם הכל, אתם יודעים כמה מורכב כל חלק בטבע, אתם הראשונים שצריכים להכיר בידו של הבורא עולם! ואתם עוד מטיפים על כך שהכל היה תאונה אחת גדולה? עיוורים! שקרנים!

הדשא ירוק יותר

העולם של היום נושא באחריות גדולה יותר מאי פעם בעבר. ובוודאי שהדבר נכון לגבינו. אם שמעתם את השיחה הזו, הרי שהקב"ה מטיל עלינו אחריות, ועלינו להרגיש שזוהי חובה המוטלת עלינו. מצופה מאיתנו לעשות שימוש בכח המחשבה שלנו, להביט סביבנו ולומר: "כן, ריבונו של עולם! אנחנו מבחינים בך! אנחנו רואים אותך כל כך בבירור, עד שאנחנו באמת מרגישים קרובים אליך".

אם תעברו היום על יד חלקת אדמה מכוסה בדשא, אל תתנו להזדמנות הזו לחמוק מכם. מלבד המחשבה על צבעו הנהדר של הדשא, כיצד צבעו הירקרק הוא נעים לעין, ועל התחושה הנעימה שהדשא מקנה לילדים שמתגלגלים עליו; תוכלו לחשוב גם על העובדה שהדשא מרענן את האוויר, ושהוא מחזיק את האדמה ומונע משהשכבה העליונה שלה להתבדר ברוח. אז הנה אתם כבר רואים את יד ה' בדשא.

אם תרצו לעשות את זה נכון, אתם לא תעצרו שם. אתם תחשבו על כל הדשא שהצמיח הבורא יתברך ברחבי העולם כמזון עבור הפרות והכבשים. באמצעות הדשא, הפרה מייצרת חלב. מה?! להוציא חלב מדשא?! כן. הפרה מייצרת - מדשא ומים - חלב ושמנת וחמאה וגבינה. אלו הם הרכיבים של חלב - דשא ומים. האם אתם מסוגלים לייצר שמנת או גבינה או אפילו כוס חלב מדשא ומים? אם הייתם יכולים, הייתם רושמים את זה כפטנט והופכים בין לילה למיליונרים. אבל אצל הפרה הפטנט הזה כבר קיים - היא לוקחת דשא ומייצרת ממנו את כל הרכיבים הללו שאותם אנחנו אוכלים ומהם אנחנו נהנים.

להעריך את הניסים

כעת הביטו בחליפת הצמר שלכם. דעו לכם שאתם לובשים כעת דשא. מה זה צמר? הכבשה אוכלת דשא, והוא הופך לצמר. איזה תהליך אדיר - לקחת דשא, לטחון אותו עד דק, ולשנות את הרכב הכימיקלים והמולקולות באופן שכעת זה צומח כצמר על גופה של הכבשה, במקום

בפה מלא שזה הגיע כתוצאה מתאונה. הם טוענים שהיתה תקופה שבה בני אדם ובעלי חיים אכלו מזון מקולקל, הם צרכו מאכלים בעלי ריח ומראה דוחה. במקום לאכול תפוחים מעוררי-תאבון, הם בחרו לאכול תפוחי אדמה חיים. הם ניסו לעשות כן במשך מיליוני שנים, אבל תפוחי האדמה החיים לא הטיבו עמם. וכך, באופן הדרגתי ביותר, הם החלו לפתח טעם חדש - לא למאכלים מקולקלים אלא לדברים אחרים.

כמובן שמדובר בשטויות והבלים. הכל שקר וכזב. אך ההולכים בחושך אינם רואים דבר. מדובר בעיוורים שמובילים קבוצה של עיוורים, ולכן כל מה שהם רואים זו תאונה ועוד תאונה. אבל עם ה', אלה שחפצים לקיים את המצוה להידבק בה', רואים בכל מקום את ההיפך בדיוק. הם רואים את ה'! ובגלל שהם תמיד מחפשים את ה' ורואים אותו, הם קרובים מאוד אליו.

ג' - דבקות לנצח

השקרנים העיוורים

ברגע שמבינים שיש כאן חכמה עליונה, שיש בורא לעולם שרוצה שנתקרב אליו באמצעות התבוננות בברייתו¹, עינינו נפקחות ואנחנו מתחילים לראות אותו בכל מקום. בכל מקום!

כמובן שרוב האנשים פשוט יתעלמו מכל זה; הם יחזרו הביתה וישכחו כליל מהנושא. אלו דיבורים בעלמא - כך הם חושבים. אי אי אי, איזו טרגדיה. זו טרגדיה, כי זו הדרך! זו הדרך הטובה ביותר להתקרב לקב"ה! כך כותב הרמב"ם (פ"ב מהלכות יסודי התורה ה"ב) - שזוהי הדרך האפקטיבית ביותר מבין כל הדרכים, כי החכמה, העיצוב, הם כל כך ברורים, והם מוכיחים בצורה שאין למעלה ממנה שיש מעצב גדול לבריאה.

פעם ראיתי כתבה באותו כתב-עת אבולוציוני, ה"נשיונל ג'יאוגרפיק". ה"נשיונל ג'יאוגרפיק" מוקדש לאבולוציה - יש עוד נושא אחד שאליו הוא מוקדש, שאותו איני רוצה להזכיר ברבים, אבל בעיקר זהו כתב-עת של האבולוציה. ובכן, הכותרת של הכתבה שראיתי היתה: 'העיצוב האינסופי שבטבע'. עיצוב אינסופי? אתם מבינים את משמעות הדבר? זה אומר שכל האנשים הללו הם יורדי גיהנם. כי אם אתה רואה עיצוב אינסופי, אז מיהו

1. א.ה. זה לשון החובות הלבבות (שער הבחינה פרק א): "מהות הבחינה היא התבונן בסימני חכמת הבורא... על כן התבונן בבריאות הבורא מקטנם ועד גדולם... ומפני שהבורא יתברך חפץ במעשהו... עשה הדברים משתנים זה מזה... כדי שיורה השתנותם על אחדותו ועל חפצו בפעלו כמ"ש (תהלים קלה) כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ. והאלקים יודע אם בעבורה לא היו כל הבריות בדמות אחד ותמונה אחת והדין נותן בעבור זה השתנות סימני החכמה בברואים".

העלה פרוס למלוא הרוחב. שימו לב שהעלים הם דקים ביותר, אך הם מתאמצים לכסות שטח רחב ככל הניתן. אם היינו לוקחים את עליו של עץ אחד ושוטחים אותם אחד על יד השני, הם היו מכסים שטח השווה לרחוב שלם. כעת תארו לעצמכם שטח נשימה גדול כל כך - בגודל של רחוב שלם.

העץ עובד אפוא מאוד קשה. וכל עלה ועלה הוא כזה. כל עלה בא במגע עם האוויר, וזו הסיבה שחלק מהעלים אינם חלקים בקצוות שלהם, אלא יש בהם פיגומים, עם כניסות ויציאות. מדוע זה ככה? כי החורים שדרכם העלה שואף את האוויר ממוקמים בקצה שלו; וכמו בחוף הים - כשקו החוף אינו חלק אלא נכנס ויוצא, הדבר יוצר שטח נוסף של חוף. כך גם צורת קצה העלה, שבה יש כניסות ויציאות, מספקת לעלה יותר הזדמנויות לנשום ולפעול את פעולתו.

היים אחרים

מי שעושה שימוש בעיניים שלו, ומביט סביבו ורואה את נפלאות הבריאה הקוראות אליו, שכלו נפתח לרווחה. תכלית הכל היא לאפשר לנו להתקרב לה! אלא שעלינו להתעקש ולעשות שימוש בכל התופעות הללו שמקיפות אותנו! אל תחכו עד שיקרה נס! עלינו ללמוד ולבחון את הניסים שאנחנו זוכים להם בכל יום, וכך עינינו ייפתחו ואנחנו נכיר את הקב"ה מתוך התבוננות בבריאה שברא! הבריאה ממתינה לאנשים שמוכנים להקדיש מעט זמן לענין הזה. אם תקדישו לענין הזה חמש דקות ביום, תראו כי הסודות הללו יתחילו להתגלות בפניכם, וחייכם ישתנו - אם אך תעשו זאת.

אם תעשו את זה חייכם ישתנו, כי אתם תתחילו לראות שאין מנוס מלהבחין ביד ה' בכל פינה בעולם. "מלא כל הארץ כבודו". בכל מקום שאליו מסתכלים - רואים את ניסיו ונפלאותיו, שמקיפים אותנו מכל עבר. צריך להתפעל מזה! להתרגש מזה! תמיד! אסור לנו להניח לכח ההרגל להקהות את החושים שלנו! אסור לנו להקשיב לטיפשות של העולם מסביב! אסור לנו לנהור אחר עדר הבהמות המטופשות והבלתי-חושבות שמקיפות אותנו! עלינו לדבוק בעקשנות בבהירות ההיגיון שלנו, ולהזכיר לעצמנו תמיד את הניסים והנפלאות שמקיפים אותנו!

וכך אנחנו, כל האנשים השפויים שרוצים להיות קרובים להשי"ת, אם רק נעשה שימוש בכח המחשבה שלנו, נגיע להכרה ברורה שאנחנו מביטים על השי"ת! כמעט כאילו אנחנו רואים אותו! הוא נמצא ממש כאן! ממש מעבר לפינה!

הדשא המקורי שזה היה. מדוע לא צומח דשא על הכבשה? אם היא אוכלת דשא, לכאורה היא היתה אמורה להצמיח דשא, לא צמר. איזה דבר מדהים! עלינו להפנים שמדובר בנס.

כבר שמעתם את הדיבורים הללו? אתם כבר מכירים הכל? צריך לשמוע אותם עוד אלף פעמים כדי להעריך את גודל הנס שיש כאן. ולא מספיק לשמוע את זה; צריך לעשות עם זה משהו. צריך ללמוד את הבריאה ולראות את הבורא כל הזמן.

מסתכלים על בן אדם, ויש לו שתי עיניים בראש. אבל אלו לא רק עיניים, לא רק חורים המאפשרים למוח להביט בעדם. העין היא יצירת מופת! שתי מצלמות צבע מושלמות, מצלמות המסוגלות למקד את מבטן על מראות רחוקים וקרובים. המצלמות הללו אף מסוגלות לשנות בין רגע את המיקוד ממבט רחוק למבט קרוב. והמצלמות הללו אף מצלמות תמונות ללא הרף. מדובר במצלמה של ממש! בתוך העין יש תא חשוך, יש את התשליל שעליו נקלטת התמונה, והעצבים ורשתית העין מוליכות את התמונה אל המוח.

שתי מצלמות שאין להן אח ורע! אין אדם בעולם שהצליח לייצר מצלמות יעילות כמו אלה! פירושו של דבר הוא, שבכל פעם שאתה מסתכל בעיניו של מישהו, זה מזכיר לך את הקב"ה. אתה הולך ברחוב ורואה את השכן שלך הולך לכיוונך - תסתכל לו בעיניים! הן ממחישות שיש לעולם הזה תוכנית ותכלית. הן מוכיחות שהקב"ה נמצא ממש כאן! זהו מעשה ידיו. אנחנו רואים את יד ה' בעולם הזה באופן הגלוי ביותר!

מפעלים מיקרוסקופים

וזה לא נגמר. זה מקיף ומציף אותנו מכל עבר! יוצאים החוצה ומביטים בעלים הצומחים על העצים. כל מי שיש לו אפילו ידיעה מועטת במדעים, יודע עד כמה העלה הוא חפץ מורכב. לא יאומן כמה הוא מורכב. העלה הוא כמו שדרה שלמה של מפעלים. העלה שואף פחמן דו חמצני מהאוויר. הוא שואף לחות וכן קולט את אור השמש. הוא לוקח את כל החומרים הללו, לש אותם יחד, ומייצר מהם כל מיני חומרים.

כן, העלה מייצר חומרים; בכל עלה קיים מכשור, מכשור בגודל מיקרוסקופי, שמייצר חומרים, ואז העלה שולח את החומרים העסיסיים אל השורש שלו, דרך ערוצים זעירים, ומשם אל ענף האילן. זה נכנס לגזע, הופך לעץ, הופך לשורשים, ושוב הופך לעלים. ולבסוף זה מייצר פרחים עם צוף המושכים דבורים, וזאת כדי להאביק את הצמחים; ואז גדלים הפירות. זוהי מלאכתו של העלה.

מתקריבים

זהו חלק חשוב ממשימת החיים של התקרבות לה'. כמובן שאסור לנו לשכוח את הביאור הראשון, את החובה להתקרב לצדיקים, לתלמידי חכמים, למקום שבו השכינה שורה יותר מכל מקום אחר. אך עם זאת, אנחנו מתקריבים לשכינה בכך שאנחנו חושבים על ה' ורואים אותו בעולם סביבנו.

ואותם אנשים שמקבלים על עצמם את עבודת החיים הזו, יקבלו את שכרם בדרכים רבות. הם יזכו לאמונה פנימית תקיפה ואיתנה, בלתי ניתנת לערעור, כזו ששום רוח בעולם לא תוכל לערער. אנשים אלו הם מאמינים, ואמונה זו תהווה יסוד לחיי אושר מתמשכים בלי הפסק. ובנוסף לכך, הקב"ה יאמר להם: "בזכות שאיפתכם להתקרב אלי בעולם הזה, והשתדלותכם להבחין בי כמה שיותר, אני אשלם את שכרם בבוא היום, ותזכו ל'לחזות בְּנֵעָם ה' - אתם תביטו במתיקות נועם ה', ותזכו להנות מזיו שכינתו".

זוהי הדבקות האמיתית, וזהו האושר האמיתי, כי "עֲזַ וְחֻדְוָה בְּמִקְמוֹ". היכן שהשי"ת נמצא - שם נמצא האושר הגדול ביותר. ואלו שהתקרבו אליו בעולם הזה, הם יהיו אלו שיזכו להיות יחד עמו לנצח נצחים. אתם קיימתם "וְלִדְבָקָה בְּיָ", ונפשכם תהיה צרורה בצרור החיים הנצחיים יחד עם ה'; וכך זה יימשך לנצח נצחים.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

דבקות יומיומית

השבוע נתמקד על קיום מצות "וּבֹ תִדְבֹק", בשתי הדרכים שאותם למדנו.

בכל יום נחפש בלי נדר הזדמנות להתקרב קירבה פיזית לתלמיד חכם. גם אם מדובר בקירבה מזערית, כגון לשבת על ידו, נעשה זאת, מתוך כוונה שבכך אנחנו מקיימים את המצוה לדבוק בה'.

כמו כן, בלי נדר נקדיש מדי יום חמש דקות כדי להביט ולבחון מקרוב את בריותיו של ה', עד שנזכה להרגיש באמת את קירבת מציאותו. ונכוון שבזה אנחנו מקיימים את המצוה של "וּבֹ תִדְבֹק".

שאלה:

כיצד אוכל להימנע מלראות את כל הפריצות ששולטת ברחוב בחודשי הקיץ?

תשובה:

הדבר הראשון והחשוב ביותר הוא, שמכיון שאתה חייב לעבור ברחוב, אתה חייב לאמן את עצמך להסתכל כלפי מטה. זה לא כל כך קשה, וזה חשוב מאוד. רק מי שעניו משוטטות - חשוף לסביבה. עליך להתרגל להסתכל על המדרכה. כמובן שכשאתה צריך לחצות את הכביש, עליך להביט בזירות לשני הכיוונים ולחצות, ואז לשוב ולהסתכל על המדרכה. אפשר לאמן את העניים לזה, אלא שזה דורש מאמץ מסוים.

ה' אמר: "וְלֹא תִתְוָרוּ אַחֲרַי עֵינֵיכֶם" - מי שעניו משוטטות, הרי באופן טבעי הוא ימצא דברים. וברחוב, לא תמיד יהיו אלו דברים טובים.

בנוסף, הרמב"ם כותב שראש מלא בתורה, ראש מלא במחשבות ומושגים של תורה, הרי שהטיפשות לא תוכל להיכנס לשם. כמובן שזה לא דבר שקל לעשותו, אבל כל אדם חייב לפתח הרגל לחשוב ברוחניות, לחשוב בעבודת ה'. כשאתה פוסע ברחוב - למה שלא תחשוב בעבודת ה' ומחשבות אלו יגרשו את כל הרעיונות הטיפשיים מראשך. רק כאשר השכל ריק, אז השטויות וההבלים נכנסים פנימה.

מדוע אינך יכול לחשוב על נפלאות הבורא בזמן שאתה הולך ברחוב? למה אינך יכול לשיר לה' ברחובות? לך ברחוב ותשיר לו: "ברוך ה', אני בריא! אני לא מתנייד בעזרת קביים, לא בעזרת כסא גלגלים, ואפילו לא בעזרת מקל הליכה." 'המכין מצעדי גבר' - אני מסוגל ללכת. ברוך ה' יש לי שתי כליות, וגופי מתפקד באופן מושלם".

כל מי שיש לו לב בריא - עליו להודות לה' שהוא לא נזקק לניתוח מעקפים, ושליבו פועם באופן תקין. יש כל כך הרבה על מה לשיר להשי"ת. מי שיש לו תורה, שיחשוב על תורה.

צריך לאמץ את ההרגל ולחנך את עצמנו שראשנו יהיה מלא בשירה לקב"ה, במחשבות אודות נפלאות הבורא, וכן מחשבות בדברי תורה. תחזור על הסוגיא שלמדת בזמן שאתה הולך ברחוב.

באופן כללי, יש כל כך הרבה על מה לחשוב - דברים טובים. הבעיה היא רק כאשר הראש ריק והעיניים משוטטות. באופן טבעי, אם הראש ריק אזי העיניים המשוטטות יכניסו לראש כל מיני סוגים של זבל.